

به نام خداوند جان و خرد

حق بیمه در قراردادهای پیمانکاری
مجید نجارزاده هنجنی

اوصاف قرارداد پیمانکاری (مقاطعه کاری)

۱- دو جانبه

۲- لازم

۳- رضایی

۴- تعهد به نتیجه

۵- غیرقائم به شخص

۶- عمدتاً الحاقی

طرف‌های قراردادی پیمانکاری (مقاطعه کاری)

۱- منطقه دهنده یا صاحب کار (کارفرما)

۲- منطقه کار یا پیمانکار (مجری)

تعریف تأمین اجتماعی

مقاله نامه شماره ۱۰۲ مصوب ۱۹۵۲ سازمان بین المللی کار:

❖ **حمایت از افراد در برابر خطرهای اجتماعی-اقتصادی**

توسط سازمان های دولتی و عمومی بر مبنای قانون.

❖ **موضوعات حمایت:**

بیماری، بارداری، حوادث و بیماری های ناشی از کار، بیکاری،

ازکارافتادگی، سالمندی، فوت.

اوصاف الزامات تأمین اجتماعی

- ❧ اختصاص به حوزه حقوق عمومی و حقوق بشر
- ❧ قواعد آمره حاکمیتی (عدم قابلیت تراضی بر خلاف)
- ❧ ابتدای بر نظم عمومی اجتماعی و حتی سیاسی
- ❧ ابتدای بر نظریه دولت رفاهی

ماده ۲۵ اعلامیه جهانی حقوق بشر

«هر کس حق دارد که سطح زندگی، سلامتی و رفاه خود و خانواده اش را از حیث خوراک، مسکن و مراقبت های طبی و خدمات ضروری اجتماعی تامین کند و حق دارد که در مواقع بیکاری، بیماری، نقص عضو، بیوگی، پیری یا در تمام موارد دیگری که به علل خارج از اراده انسان، وسایل امرار معاش از دست رفته باشد از شرایط آبرومندانه زندگی برخوردار شود»

اصل ۲۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

«برخورداری از تامین اجتماعی از نظر بازنشستگی، بیکاری، پیری، از کار افتادگی، بی سرپرستی، در راه ماندگی، حوادث و سوانح و نیاز به خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی به صورت بیمه و غیره حق است همگانی.»

دولت موظف است طبق قوانین از محل درآمدهای عمومی و درآمدهای حاصل از مشارکت مردم، خدمات و حمایت‌های مالی فوق را برای یک یک افراد کشور تامین کند».

قالب حقوقی سازمان تأمین اجتماعی در ایران

موسسه عمومی غیردولتی؛

✕ شخصیت حقوقی مستقل از دولت

✕ تأسیس و انحلال قانونی

✕ بودجه غیردولتی (بیش از پنجاه درصد)

✕ مأمور به خدمات عمومی

نظارت بر سازمان تأمین اجتماعی

وزارت کار، تعاون و رفاه اجتماعی
سازمان بازرسی کل کشور
دیوان عدالت اداری

انواع حمایت‌های قانون تأمین اجتماعی از مشمولین

حمایت در وضعیت بیکاری

حمایت در وضعیت بیماری

حمایت در وضعیت بارداری و زایمان

حمایت در وضعیت از کار افتادگی

حمایت در وضعیت بازنشستگی

حمایت در وضعیت فوت

و ...

شرط دریافت حمایت‌ها در نظام بیمه ای؛

پرداخت حق بیمه توسط کارفرمای بیمه شده.

طبق ماده ۳۶ قانون تأمین اجتماعی:

کارفرما مسئول پرداخت حق بیمه سهم خود و بیمه شده به سازمان است.

شیوه‌های محاسبه حق بیمه در قانون تأمین اجتماعی

**شیوه اول- محاسبه عادی و واقعی حق
بیمه بر اساس میزان مزد مستمر هر
بیمه شده.**

طبق ماده ۲۸ قانون تأمین اجتماعی؛

سهم کارفرما: ۲۰ درصد

سهم بیمه شده: ۷ درصد

سهم دولت: ۳ درصد

* سهم حق بیمه

مأخذ محاسبه و کسر حق بیمه

طبق ماده ۳۰ قانون تأمین اجتماعی ناظر بر بند ۵ ماده ۲ این قانون، مأخذ محاسبه و کسر حق بیمه عبارت است از؛

وجوه و مزایای نقدی یا غیرنقدی مستمر که در مقابل کار به بیمه شده پرداخت می شود. به عبارت دیگر؛

مزد مستمر

مهلت تأدیه حق بیمه

طبق ماده ۳۹ قانون تأمین اجتماعی:
کارفرما مکلف است حق بیمه مربوط را حداکثر تا آخرین روز
ماه بعد به سازمان بپردازد.

شیوه دوم

محاسبه مقطوع در برخی مشاغل که شورای عالی تأمین اجتماعی اعلام می کند (ماده ۳۵ قانون تأمین اجتماعی).

شیوه سوم

محاسبه بر اساس نسبت مزد کل کارکنان به مبلغ کل پروژه
(اعمال ضریب پیمان)

(صرفاً در صورتی که پیمانکار برای انجام کار از نیروهایی به
عنوان پرسنل و کارگر استفاده کند)

طبق ماده ۴۱ قانون تأمین اجتماعی؛

در مواردی که نوع کار ایجاب کند سازمان می‌تواند به پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان، نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلق را به همان نسبت مطالبه و وصول نماید.

مبنای قانونی اعمال ضریب پیمان

بنابراین؛

در قراردادهای پیمانکاری به جای محاسبه سهم حق بیمه کارفرما و بیمه شده (۲۷ درصد) بر اساس مزد مستمر هر بیمه شده، نسبت میزان مزد کل پروژه به مبلغ کل پروژه تعیین شده و ۲۷ درصد آن به صورت کلی از کارفرما مطالبه می شود.

قلمروی شخصی و موضوعی ماده ۴۱

قلمرو شخصی: هم شامل پیمانکار حقیقی و هم شامل پیمانکار حقوقی می شود.

قلمرو موضوعی: فعلاً بر اساس مصوبه شورای عالی تأمین اجتماعی، فقط قراردادهای پیمانکاری را شامل می شود.

انواع قراردادهای پیمانکاری از لحاظ محاسبه حق بیمه و ضریب پیمان

- الف- قراردادهای پیمانکاری عمرانی
(تملك دارایی‌های سرمایه‌ای دولت).
- ب- قراردادهای پیمانکاری غیرعمرانی.

الف- قراردادهای پیمانکاری عمرانی (طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دولت)

ویژگی‌ها؛

- ۱- این قراردادها بر اساس فهرست بهای پایه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی یا ضوابط تپ قراردادهای مشاوره این سازمان تنظیم می‌شود.
- ۲- تمام یا بخشی از بودجه عملیات این قراردادها از محل اعتبارات عمرانی دولت (ملی، منطقه‌ای یا استانی) تأمین می‌شود.
- ۳- طرح این قراردادها در سازمان مدیریت تحت شماره خاصی ثبت می‌شود.
- ۴- مقاطعه دهنده این قراردادها منحصرأ و همواره دولت است.

انواع قراردادهای عمرانی (طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دولت)

- الف- قرارداد عمرانی مشاوره‌ای
- ب- قرارداد عمرانی اجرایی

ضریب پیمان قراردادهای عمرانی مشاورهای

۱۴ درصد به علاوه $1/6$ درصد بابت حق بیمه بیکاری؛
جمعاً $15/6$ درصد ناخالص کارکرد پیمان

از این میزان ۱۲ درصد توسط کارفرما و $3/6$ درصد
توسط پیمانکار پرداخت می شود.

ضریب پیمان قراردادهای عمرانی اجرایی

۶ درصد به علاوه ۰/۶ درصد بابت حق بیمه بیکاری؛
جمعاً ۶/۶ درصد ناخالص کارکرد پیمان

از این میزان ۵ درصد توسط کارفرما و ۱/۶ درصد توسط
پیمانکار پرداخت می‌شود.

ب- ضریب پیمان قراردادهای پیمانکاری غیر عمرانی

حالت اول- در صورتی که مصالح کلاً بر عهده و هزینه پیمانکار باشد میزان حق بیمه برابر با ۷ درصد ناخالص کل کارکرد پیمان به علاوه یک نهم آن بابت بیمه بیکاری است.

ب- ضریب پیمان قراردادهای پیمانکاری غیر عمرانی

حالت دوم- در صورتی که موضوع قرارداد ارائه خدمات باشد و کلاً به صورت مکانیکی و با استفاده از ابزار پیمانکار انجام شود میزان حق بیمه برابر با ۷ درصد ناخالص کل کارکرد پیمان به علاوه یک نهم آن بابت بیمه بیکاری است.

ب- ضریب پیمان قراردادهای پیمانکاری غیرعمرانی

حالت سوم- در صورتی که تهیه مصالح یا ابزار مکانیکی بر عهده کارفرما باشد میزان حق بیمه برابر با ۱۵ درصد ناخالص کل کارکرد پیمان به علاوه یک نهم آن بابت بیمه بیکاری است.

ب- ضریب پیمان قراردادهای پیمانکاری غیرعمرانی

حالت چهارم- در صورتی که موضوع قرارداد ارائه خدمات غیرمکانیکی باشد میزان حق بیمه برابر با ۱۵ درصد ناخالص کل کارکرد پیمان به علاوه یک نهم آن بابت بیمه بیکاری است.

ب- ضریب پیمان قراردادهای پیمانکاری غیر عمرانی

حالت پنجم - در صورتی که تهیه قسمتی از مصالح بر عهده و هزینه پیمانکار و قسمتی از آن بر عهده کارفرما باشد؛ جهت تعیین میزان حق بیمه ارزش مصالحی که کارفرما در اختیار پیمانکار قرار داده محاسبه می شود و به میزان ناخالص کل کارکرد پیمان اضافه می شود و سپس؛

۷ درصد ناخالص کل کارکرد پیمان به علاوه یک نهم آن بابت بیمه بیکاری

ب- ضریب پیمان قرار دادهای پیمانکاری غیر عمرانی

حالت ششم- در صورتی که موضوع قرارداد ارائه خدمات باشد و قسمتی از عملیات آن به صورت مکانیکی و قسمتی دیگر به صورت دستی و غیرمکانیکی انجام شود؛ در این صورت کارفرما گواهی میزان کار مکانیکی را صادر می کند و سپس؛

حق بیمه بخش مکانیکی برابر با ۷ درصد به علاوه یک نهم آن بابت بیمه بیکاری

حق بیمه بخش غیرمکانیکی برابر با ۱۵ درصد به علاوه یک نهم آن بابت بیمه بیکاری

معافیت از اعمال ضریب پیمان

به موجب ماده ۴۰ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقا نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴ در مورد پیمانهای که دارای کارگاه صنعتی و یا خدمات تولیدی یا فنی مهندسی ثابت هستند و موضوع پیمان توسط کارکنان شاغل در همان کارگاه انجام می گیرد مطالبه حق بیمه بر اساس فهرست ارسالی صورت گرفته و از اعمال ضریب پیمان معافند.

تکلیف مهم مقاطعه دهندگان در قراردادهای پیمانکاری

طبق ماده ۳۸ قانون تأمین اجتماعی، در مواردی که کار از طریق مقاطعه انجام می شود کارفرما باید در قرارداد پیمان، پیمانکار را متعهد به بیمه نمودن کارکنان خود نزد سازمان تأمین اجتماعی نماید.

لازم است که کارفرما پرداخت ۵ درصد کل مبلغ پیمان را موکول به ارائه مفاسد حساب از سازمان تأمین اجتماعی کند. در غیراین صورت کارفرما در مقابل سازمان تأمین اجتماعی مسئول است.

مراجع رسیدگی به اختلافات بیمه ای

حق اعتراض نسبت به حق بیمه و جرایم تعیین شده

■ مهلت این اعتراض ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ حق بیمه و جرایم تعیین شده است. در صورت عدم اعتراض در این مهلت، مبالغ تعیین شده قطعی و لازم الاجرا خواهند بود.

■ در صورت اعتراض در مهلت مقرر، سازمان مکلف است حداکثر تا یک ماه پس از دریافت اعتراض کتبی کارفرما، آن را در هیات بدوی تشخیص مطالبات مطرح نماید.

ترکیب هیات بدوی تشخیص مطالبات

۱. نماینده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

۲. یک نفر به عنوان نماینده کارفرما به انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران یا یک نفر نماینده صنف مربوط.

۳. یک نفر به انتخاب شورای عالی تامین اجتماعی.

۴. نماینده کارگران به انتخاب وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

قابلیت اعتراض آراء بدوی

● کلیه آراء هیات های بدوی، قابل تجدیدنظرخواهی است مگر آن که مبلغ مورد مطالبه سازمان تامین اجتماعی کمتر از یک میلیون و پانصد هزار (۱۵۰۰۰۰۰) ریال باشد، که در این صورت، رای صادره از سوی هیات بدوی، قطعی و غیرقابل اعتراض است.

● مهلت اعتراض نسبت به آراء قابل تجدیدنظر هیات بدوی، ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ رای بدوی است.

ترکیب هیات تجدیدنظر تشخیص مطالبات

۱. نماینده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی.
۲. یک نفر از قضات دادگستری به انتخاب رییس قوه قضاییه.
۳. یک نفر به انتخاب شورای عالی تامین اجتماعی.
۴. نماینده سازمان تامین اجتماعی.
۵. یک نفر به عنوان نماینده کارفرما به انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران یا یک نفر نماینده صنف مربوط.

شکایت از آراء قطعی هیأت های تشخیص مطالبات در
دیوان عدالت اداری

مهلت اعتراض در دیوان عدالت اداری:

برای اشخاص مقیم ایران ۳ ماه و برای اشخاص مقیم خارج از کشور ۶ ماه از تاریخ ابلاغ رأی قطعی یا قطعی شدن رأی مورد اعتراض است.

دیوان عدالت اداری، در این مورد صرفاً رسیدگی شکلی می نماید.

با تشکر و سپاس

*****پایان*****

نبارزاده ۰۹۱۲۸۱۴۹۸۱۷